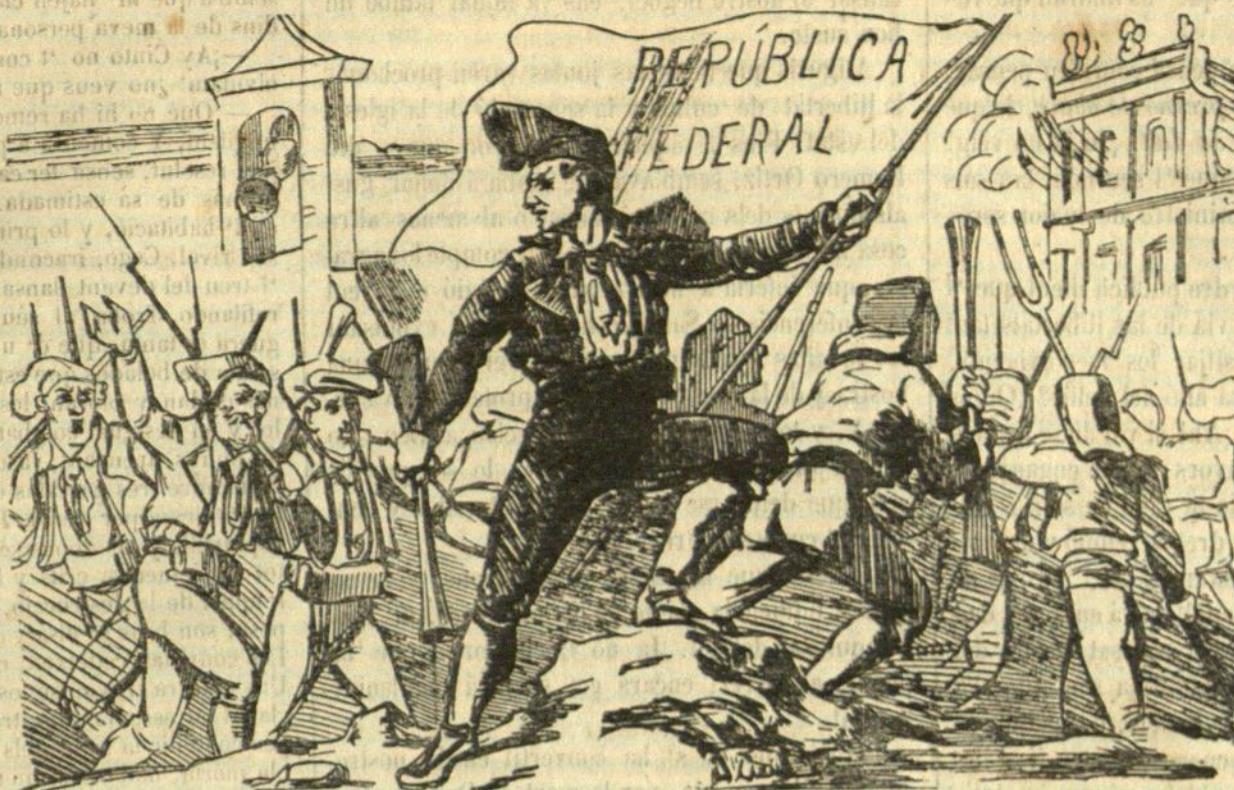

I. LOPEZ, EDITOR,

RAMBLA DEL MITJ. 20

Y GARRER AMPLE, 26.

2 cuartos.

EUDALT PUIG.

LLIBRERIA,

PLASSA NOVA, 5.

2 cuartos.

LO SOMATENT.

PERIODICH POLITICH LLIBERAL.

REVISTA POLÍTICA.

Lo ministeri de la Gobernació està malalt. Pateix en estrem de una *circular-mania*, classe de malaltia que produeix lo deliri euan la febra *real* s'apodera del pacient. Aixis sucseheix ab lo senyor Sagasta. Veurán lo que diu en sos arrebatos.

Comensa pera parlar de la reacció, fantasma *real* coneget en altre temps per *la ma del Inglés*, y pel qual las llibertats patrias tenen la vida al encant; de la reacció, que treballa de amagat com un moneder fals, pero ab quietut, com un cassador que ab l'arma al punt de dalt camina á posarse á tret de una llebra que veu al jas; de la reacció, eual paraula solsament constitueix tots los resultants y considerants de las sentèncias ab què 'ls goberns condemnán á presiri ó á mort á las institucions lliures que una verdadera revolució ha conquistat. ¡La reacció! Los goberns que no son obertament liberals, en sa doble vista, la descobreixen sempre embossada ab la capa de la llibertat. Efectivament pera aquells goberns, los reaccionaris deuenen ser los que en cuausol sentit veuen las coses de un modo diferent del que ells la veuen.

La reacció, donchs, segons las circulars del ministre està entre aquestas massas mal ditas republicanes, entre aquestas abultadas *falanges*, ab las cuales no contaban los iniciadors de la revolució, y no podian contarhi perquè no existian.

Ja veurán com, parlant seriament, això pot dirse que es un deliri. ¿Los revolucionaris no contaban ab aquestas abultadas massas? Si tantas y tan abultadas massas son, formarán nna majoria

del poble ¿y la revolució no contaba ab lo poble? Y donchs á qui anaban dirigidas aquellas alocucions que 's feyan á tots los espanyols? ¿Qué vol dir lo senyor Sagasta que 'l poble no es compost de espanyols?

FOTOGRAFÍA DE LO SOMATENT.

ATRIBUTS MONÀRQUICHS.

Pero 'l mateix ministre 's desmenteix euan diu que 'l poble ostentá instincts nobles en los primers días del període revolucionari. Això no té surtida: ó bé 's contaba ab aquestas grans massas, ó bé elles secundaren la revolució sense que 's contés ab la seva ajuda. Y no es loable que aques-

tas *falanges* secundesssen la revolució encara que fos sense contar ab elles? Pot ser al senyor Sagasta ab la revolució li ha succehit com á aquell que va pèndrer un bitllet dels empedrats per tréurer una unsa y després va cremarse perquè va tréurer los sis cents duros.

Que aquestas massas varen secundar la revolució no hi ha que duptarlo, sino prou lindriam que plorar mes víctimas de las que conta l'alsament de setembre.

Y habent secundat la revolució gno troban que està mal dit que aquestas massas están formadas sobre la base de *uns cuants* ciutadans honrats? Aquesta no té perdó: insultá aixis á las majorias y grans majorias, es una cosa que no pot anar ni ab la pantalla de totes las reaccions del mon. Jo so molt aficionat als cuentos y no sé perquè ara 'm ve á la memoria aquell de un caball que presentá la pota á un home perquè li tregués una punxa que hi tenia, y un cop la tingué treta, ab la mateixa pota pegá una cossa al seu benafactor.

Salvo 'l parer dels que saben mes, jo, lo que hauria fet, hauria sigut; passar una circular, si aquet mal m' hagués atacat, als governadors de província y als capitans generals, perque tan ells com sos delegats s' abstinguessen absolutament de manifestar com autoritats la mes mínima preferencia á una classe de manifestacions que á una altra, que no 'n patrocinessen cap, que no s' oferissen músicas de regiment á cap ó 's fés á totes, que lo que 's concedís á las unes se concedís á las demés. Això es lo que jo hauria fet; tréurer la causa, pera no donar lloch als efectes; y això es lo que debia fer un govern que té de esperar á veurer qué decidirán las Corts Constituyents

respecte á las institucions que 'ns tindrán que regir definitivament.

Pero ja! un malalt no pensa com deu pensar, si está febrós, y pren per pressió de abaix, lo que es resultat de la pressió de dalt. ¡Jo ja ho veig! La reacció es tant potent que 'l seu nom tan sols fa pèrder l' oremus al ministre de major sereñitat. ¡Quousque tandem...!

Acaba la circular de ordre públich dient que 'l govern ha caminat en la via de las llibertats tant endavant com podian desitjar los mes exigents. ¡Veuhen com no es guassa alló del deliri? ¡Quins son aquets mes exigents? ¡Ah! si vol dirse los moderats mes exigents, allavors m' he enganyat y diré al senyor Sagasta que té rahó de sobras.

En la circular sobre 'l dret de reunio y de imprenta no 'ns hi podem fixar gayre, perqué es precis considerar que 'l malalt entrá en aquet deliri, no tenint temps de haber reposat encara del anterior. Aixis es que en la última son autor va divagant y parla de satànica fruició, de maquinacions punibles, de fruits venenosos... en sí al llegir aquet document me semblava véurer un dràmon de tarde de aquells en que hi mort tothom fins lo bon sentit.

Se parla allí de atachs á la legalitat. ¡Qué es la legalitat tal vegada un govern constituit per sí mateix?

Conten que tal serán las circulars aquestas, cuan los moderats se desfán ab elogis al senyor ministre de la Gobernació!

El Estandarte, orga del moderantisme, posa com article de fondo en son periódich, y considera com á colaborador seu al senyor Sagasta. ¡Que podríam dirhi mes!

Desenganyis, ex-director de «La Iberia», convé surtir de aquet circul vicios de las circulars y obrar lliberalment, sino s' acaba de enfonsar en l' abisme del descrédit, de ahont no 'n surt may més lo qui hi cau.

Deixarem pera un altre dia los demes punts de política que voliam tocar, pero que no 'ns ho ha permés la malaltia esplicada del ministeri.

F. C.

CARTA DE UN REY,

À D. SEBASTIÁ DE OLÓZAGA.

Estimadíssim D. Sebastiá: potser ja no hi seré á temps; tal vegada cuan aqueixa carta arribi á son lloch vosté ja serà fora d'Espanya. Ho sentiria perque casualment aquesta té per objecte de manarli que per la mort de Deu no se'n vagi d'aquesta terra.

Vosté al menos m'agrada. Ha fet un mal, es veritat, pero se 'n arrepenteix. Nosaltres sempre rebem ab los brassos oberts als pecadors arrepentits, y per eix motiu, jo per la meva part, ja li dich desde ara: *ego te absolvó*.

Ja ha fet be d' entonar la *mea culpa*, porque tan mateix ens la havia fet massa grossa. Afurguis que si alló arriba á durar un parell d'anys ens tornem á fer duenyos d'Espanya. En palacio nosaltres eram los amos, per tot arreu teniam ja convents, y la cosa en fi ens pintava d'alló mes, y cuant tot marchaba vent en popa, surt aqueix diòni de revolució y ens ho envia tot al pati dels. Per senyals que á mes de la perduta que va

causar al nostre negoci, ens va donar també un bon susto.

Aliguris que totes las juntas varen proclamar la llibertat de cultos y la separació de la iglesia del estat. Fins á aquell bon senyor que 's diu Romero Ortiz, semblava que anava á donar gust als dolents dels revolucionaris, ó al menos altra cosa no's podia suposar tenint en compte los agravis que inferia á nostra santa religió disolvent la conferencia de San Vicens de Paul, expulsant los Jesuitas y reduint convents. Pero per fortuna nostra y de la santa religió que professem, va venir V. y tot se va arreglar, gracies á Deu. Lo meteix va ser trepitjar á Espanya lo seu preciós peu, que deturarse en son camí lo terrible y condemnat curs de la revolució.

Confesso que las sevas declaracions, y la no escasa influencia que te ab los ministres, m' han traquilisat del tot. Ja no tinch por de que 'm plantí al carrer, encara em seguirá mantenint 'l estat.

Pero ja que V. s' ha convertit en lo nostre àngel de la guarda, per la mort de Deu no se'n vagi, quedis, que farà un gran servei á nostra santa religió en general y en particular á n' aquet servidor que si li estés bé se'l menjaria á patons, y que's diu S. S. de V.

CULGAT BISBE DE T....

NOCTURNO.

LO ROSARI DE L' AURORA.

(Acabament.)

En Cinto aixuga la suor que l' inunda lo front, y li diu al guarda-rodas. «Reposa una estona qu' aviat torno. Y s' allargá carrer avall y repeteix ab mes forsa lo xiulet. Va ésser lo que interrumpe la conversa de la nubia. Al poch rato la porta de la escaleta s' obra una mica, y una veu tremolosa y esporuguida cridá:—Cintet.—Tuyetas, li contestà tot clavant espèta á la porta perque li feya cosa y abrassa ab trasport amorós á sa estimada. Després d' un rato en que s' abrassaren y deixáren anà mirantse ab goig inmens, hauria dit un imparcial que á cada mirada 's trobaven més macos, y que repetian l' abrassada mes enamorats cada volta. Després de tantas caricias, Tuyetas se desprén de los brassos d' en Cintet y ab veu d' emoció trémola, li diu: fuig qu' ell no baixi y m' hi atrapi.

—Qu' has dit, Tuyetas, qui es ell, parla de qui tens pò?

—Del meu marit!!!

No pica tan una fregada de bitxos, ni cou més la sal morra sobre una ferida tendra, com li picaren y couheren á n' en Cinto aqueixas paraulas.

—Tuyetas, li diu ab ronca veu, digam, que m' énseras. ¡Tú un marit! no ho vull créurer, digas que va de còba.

—No, Cinto, no t' enganyo; aqueix vespre m' han casat. Y las llàgrimas sortirende sos ulls á ratjat, y los singlots d' un plor llach temps continuen li ompliren tota la boca. ¡Feyá llàstima, pobre xicot!

—Tuyetas, torna en tú, digam no més que m' estimas y ara mateix pujo á dalt y veurás l' escurçadó qu' ha mudat de casa.

—Si, t' estimo, Cinto, pero no vajas dalt, no t' comprometis, perqué seré teva ó de ningú.

—Serafi de núvol, retrato dé l' hermosura! qui 't sent y no delira, qui 't veu y no's enlluena. ¡Ay Tuyetas, ja no sé d' hont tanco! t' estimo y sento que tu m' estimas. Déixam esta confitura y dolsor de la meva vida, déixam, si, perqué 'm sento una novetat y un deliri en lo meu cos, que

sembla que m' hajen clavat una fàbrica de mistos dins de la meva persona.

—¡Ay Cinto no 't comprometis, déixa correr, olvidam! gno veus que no hi ha remey?

—Qué no hi ha remey! espérat, ja trobaré l' ungüent. Y comensá á pujar escalas amunt, llaujer, resolut, sense fer cas dels prechs y de las llàgrimas de sa estimada. Al arribar dalt, penetrá en l' habitació, y lo primer ab qui topa es ab lo seu rival. Cego, iracundo, furiós, l' abrassa y se 'l treu del devant llansantlo per l' espay com un refilando. Troba al seu pas á la sogra, y sa cequera es tanta, que d' un cop l' ajau á ella y á la safata de bolados que estava repartint... Las donas cridan y ploran; los convidats volen detenir-lo, y en desigual combat comensa á repartir cops de punys, trencant vasos, espaliant personas, y sent caure tres garrafes de vi, ¡malaguanyat! que tot 's vessa per terra. Los músichs s' esquitllan cap avall, y las donas se tancan en un' areoba, tot son jemechs, crits y humitat. En Cinto sembla l' àngel de la destrucció, no para, no cesa, no reposa; son bras s' als i cau per ferir ó esguerrar. Los convidats cedeixen, cansats, aturdits, vensuts. Uns á terra trayentse los vidres que se 'ls hi han clavat al assentarse; altres, lligantse un mocadó per contenir la sang dels trenchs. La sogra sembla morta, nadant en un mar de vi y bolados. En Cinto, rabiós, fiero, posada la mà sobre un globo ab peixos, sensé per casualitat, passeja sa mirada triunfadora per aquell camp de desolació, y 'ls diu als que j' han tornat *en si*.

—No tingueu més pò, que ja estich revenyat, y si aquell vell qu' està allí arrupit pregunta per la séva dona, digneuli que l' han casat de pa-rinre, y que si la ha perduda blanca que la busqui negra. Després d' haberlo fet aquesta relació, apaga l' llum, dóna l' voranit y 'ls tanca á tots. En sent al primer replà de l' escala topa ab un cos qu' es el de la Tuyetas; l' agafa, se 'l carrega ab lo mateix desenfado qu' un drapaire lo seu sach, y comensa á devallar més ioh rabia! tantas proeses, tantas pinyas, no serviren més que per escandalizar lo barri y fer acudir los serenos, los quals intimaren a ne 'n Cinto que 's descarragues y que 'ls seguís al cuartelillo. En Cinto pateja, fa lo terne volentho matar tot, pero 'ls serenos li apuntan los xuxos, y 'l xicot compromés entre ells y la paret, s' entrega sense resistència.

Ja han passat molts mesos. La Tuyetas ha deixat lo jipó de merino per lo vestit de seda; lo mocadó del cap per la mantellina de blondas. En Cinto fou oblidat insensiblement á forsa de joyas y còrtex de vestit que li regala 'l senyor Paul... jay es tan débil la dona! ¡y com resistir al deber y al luxo de tans presents, si elles son nascudas per lluir y coquetejar!! En Cinto encara purga los excessos d' aquell vespre, sino aburrit, oblidat del tot; que no en va diuhen los castellans, dàdivas quebrantan penas.

J. O. M.

PROPOSICIÓ.

En vista dels molts pretendents que 's presentan pel trono de Espanya, perque vegen los realistes que 'ls procurem la unió, emitirem una idea que se 'ns ha ocorregut.

Si 's proclama un rey, naturalment que 'ls realistes que 'n volian un altre li serán contraris y aixó será un gran perjudici per la causa realista.

Aixó 'ns ha fet cavilar molt, y som republicans, al fi 'ns sembla haber donat ab una soluciò que lligarà totas las voluntats.

Proposem que no 's fassee un rey sol, sino que se 'n fassen tants com son los candidats distribuïnts per ministeris, y així hi haurá:

Lo rey de la Guerra.

Lo rey de Estat.

Lo rey de Gracia y Justicia.

Lo rey de Marina.

Lo rey de Hisenda.

Lo rey de la Gobernació.

Lo rey de Foment.

Lo rey de Ultramar.

Total: vuit reys.

De altra manera 'ns sembla que 'ls realistas may anirán units.

Si 's presentan mes de vuit candidats, se pot fer un rey sense cartera y un rey de la Pau, y així formarán deu reys.

De aquest modo foren molt majestuosas las recepcions oficials, perquè hi hauria deu majestats, y 'l dia que anessen à la professió farien aquell efecte tant bonich que en les taulas del Liceo fa la marxa del Profeta.

Tindrian ab això 'ls realistas que modificarian una expressió anti-gramatical. Los reys acostuman à posar en certs documents: *Nos, Fulano de tal, rey de Espanya*, es dir que 's posa en plural un pronom per una sola persona. Ab la organització indicada, com aquells documents foran donats pel consell de reys, se diria: *Nos, Fulano, Sutano, etc.*; de manera que 'ls gramàtichs no tindrian res que dirhi.

Altra ventatja. Si un rey té ganas de vialjar, això causa trastorns à la nació, y de aquest modo podrian anar vialjant encarregantse los que 's quedesssen de las carteras dels que se 'n anesen.

Per últim, un dia que per cualsevol cosa s'ha gués de anar per vots de reys, 'l Espanya 'n presentaria deu y fora la mes mimada de totes las

nacions, perque à cada una li convindria tenirla à favor seu.

Totas aquestas consideracions son de pes; y estem segurs de que 'ls realistas nos donaràn las gracies, per haberlos presentat tant fácil resolució del problema que 'ls porta encaparrats desde que donya Isabel passà las fronteras de nostra patria.

FRANCESC POUS.

Lo célebre *¿Qui es ella?* de Quevedo ha adquirit carta de naturalesa en l' actual situació de Espanya, sino que ab un altre nom. Cuan lo satírich literat sentia alguna disputa ó presenciaiba alguna renyina, asseguraba que n' era la causa una dona. Ara en Espanya cuan sucseheix algun desordre, los monárquichs asseguran que prové dels republicans.

Si 's fa una manifestació realista y hi ha algun desordre, 'l han promogut los republicans; si s' altera l' ordre en una manifestació republicana, los republicans ne son la causa.

¡Senyors realistas, sigan un xich mes racionalistes!

Se' ns ha assegurat que alguns realistas volen presentar una esposició al Ajuntament perquè fasse tréurer l' àngel de la font de la piazza del ex-palacio, perquè com va sense camisa es *descamisat*, y ab això es republicà.

Si fos certa la notícia creyem que 'l senyor Maluquer farà que 's porti à cap aquet desitj ó sino amenassarà ab la dimissió del càrrec que catòlicament desempenya.

Ahi varem véurer que una colla de realistas entraban à véurer l' esposició de figures de cera de la Rambla de Canaletas. Suposem que anirian à fer tractes ab lo duenyó del establiment perquè 'ls emmotllés un rey. Aixis podria ser que 'ls realistas logressen fer una coalició ab los republicans.

Quina candidatura li sembla millor: la de Espartero, la del duch de Montpensier, la de...?

—En tractantse de elegir rey totes las *candidaturas*, me semblan lo que indica 'l mateix nom, *candidatas*.

Sabem que 'ls camisaires volen reunir-se pera fer una manifestació ab l' objecte de què no s'escolte ningú als republicans. Lo si de la manifestació es, perquè com los republicans son *descamisats*, lo dia en que triufessen, 'l ofici de camisaire se 'n aniria à can taps.

No sé perquè, 'm sembla que abla circular del senyor Sagasta sobre l' imprenta, tornarem aviat à aquells temps en que pera omplir los periódichs habiam de recórrer à disputar si D. Joan de Serrallonga era un facinerós ó un personatje polítich, y encara 'l fiscal hi tenia que véurer.

Paro, ¿perquè está vesté contra 'ls empleats?

—Perqué son las sangueras de la nació.

—¿Pero perqué?

—Perqué la nació 'ls paga. ¡Fora empleats!

—¡Y 'l rey? ¡També 'l deu voler fora!

—¿Perqué?

—Perqué la nació també 'ls paga y molt.

—¡Bé! digué Andreu. Y vos, fray Angel, si vostres debers piadosos no vos ho destorban, desitjo que 'ns precediu allí algunas horas... La escursió projectada es massa gran pera que pensem que pogau pèndrer part en ella.... A vostra edat es necessari 'l sosiego...

—Si ho permeteu, senyor, no 'm separaré de vos un sol instant, contestà 'l monjo interrompintlo.

—¡Com, pare meu! esclamá 'l monarca. Tindria valor pera seguirnos pel mitj de las montanyas escarpadas, dels precipicis, dels torrents?

—¿Qué importan los perills, cuan mana 'l deber? Jo cuidaré de vos, afagi 'l dominich en un tó solemne, y Deu cuidará de mi.

Andreu donà al monjo una mirada plena de reconeixement y de amor. La resposta de fray Angel li había tornat tota sa seguritat indolenta, tota sa confiança en lo peregrí. Allavors, acostantse alegerment à Joana, que durant aquet cambi de réplicas no havia aixecat lo cap, li digué ab un accent de cortesania que contrastava ab la salvatge aspresa de sas maneras naturals:

—Senyora, ¿vos veuré demà à la nit en lo monastir de Aversa?

—Conteu ab mi, jo seré la primera.

Y Joana, que havia parat un moment lo maneix de l' agulla, continuà tranquilment son treball.

—Sembla que esteu impacienta per acabar aqueixa trena, digué 'l rey; sapigueu, senyora, que teniu molta habilitat, y que aquet cordó, maravillosament teixit de seda y or, es de un efecte delicios! May he vist colors més brillants tant perfectament casats... Seria una indiscrecció 'l preguntarvos que 'n penseu fer de aquest rich y preciosíssim cordó? Un cinturon? Un adorno pera una espasa? A qui us lo destineu?

Y cridant ab una senya à Artois:

—¡Compte, digué, vostra mal!

Y al instant surti. Una companyia de alabarders que l' esperava à la porta la escoltà fins à baixar la escala. Ja era temps. Andreu, per sa part, acababa de arribar ab la cort y 's disposava à montar à caball. Alguns minuts després, la comitiva 's dirigia à passos lents al camí de Santa Clara.

Allavors los partidaris de Joana 's tiraren simultàneament la mateixa mirada pàlida, inanimada, estupefacta. ¿Era la reina la que havia parlat de aquella manera? Era la filla de Robert de Anjou la que s' entregaba, y al mateix temps entregava à Nàpols y 'l trono à mercé de un estranger?

—¡Quin cambi! esclamá 'l primer lo comte de Morcón, juntant las mans. ¿No 's diria que nostra graciosa soberana 's confesá ahí ab fray Angel, y que 's apressura à profitarse de sas llissons?

—Cualsevol que sia 'l motiu de aquet cambi, continúa 'l comte de Terlizzi, l' efecte sempre serà 'l mateix. En lo moment en que la reina 's passe al camp enemic, ¿qué farem en Nàpols? Lo partit húngaro jamay perdonarà l' haber sublevat contra ell l' aversió del poble, y sols una prompta retirada podrà salvarnos del perill de las repressalias.

—Cedir la preferència à Andreu esclamá apressuradament la Cataniesa. En veritat, comte de Terlizzi, que la por vos suggereix recursos admirables; per desgracia no 's creu oportunitat. Torneu en vos, débils combatents, que reculeu al primer xoqué, y poseu alguna fe en una dona qual experiença vos ha conduit à segur port moltas vegadas. Escolteu: ó 'm' equivoco molt, ó res de això deu anar en contra nostra. He estudiat molt lo carácter de Joana y 'l coneix bè. Es jove, es dona; perdonemli sa debilitat, y continuem prestantli ajuda ab nostra forsa

— Be , pero ell...
— ¡ Que fá ?
— Res , res , calla. (Aquesta criatura encara de pregunta en pregunta 'm faria tornar república !)

Com es que Donya Isabel de Borbó y Carlos idem se diuhen reys de Espanya ?

— Jo li diré, aquesta geat es molt aficionada á organisarse eclesiàsticament, y aixis com hi ha Bisbes y Arquebisbes *in partibus infidelium*, lo pare Claret per exemple, ells volen fer lo mateix.

— Es dir , que son reys *in partibus infidelium* ?

— Com si diguesem , reys de Trajanópolis.

¿Qué pasa en l' Institut? Sabem que alguns de los catedràtics obheint á sos instints marcadament reaccionaris, s' han confabulat contra son director lo reputat y consequent demòcrata D. Carlos Fernandez de Castroverde. ¿Podriam saber quina es la causa de tot aixó ? Será potser perque vigila á fi de que tots los catedràtics compleixin, no entrant á la catèdral mes tard, n'isortintne mes abiat ? O será perque ell es liberal y los altres son pronunciadament reaccionaris ? Será potser perque al revés d' altres directors que ó por malaltia ó per altres causes no podian ferho, passa ell la major part de les horas del dia en lo Institut ? Los catedràtics podran responder afirmativament á totes aquestes preguntas que sols son fillas de la mes pura ignoscencia .

Cuan se va tractar de provehir la càtedra de Historia del art en l' Institut, lo senyor Anglada va proposar á don Lluís Carreras. Donchs han de saber que los catedràtics neos—es á dir, casi tots, van ante—posar á aquesta candidatura la del conegut y célebre crítich senyor Miquel y Badia.

Escrusat es dir que 'l senyor Carreras sols va tenir TRES vots. Aixis pagan los reaccionaris á la revolució la condescendència irritant de tot punt que ab ells ha tingut.

Molts se creuen que ab la llibertat d' ensenyansa los catedràtics quedavan dispensats de preguntar a sos deixebles y de averiguar qui anava á classe y qui deixaba de anarhi. Fins estich segur de que 'n Ruiz Zorrilla s' ho va pensar. Donchs han de saber que tant en la Universitat com en l' Institut passa tot lo contrari. Ho senten senyor Bergnes y senyor Castroverde!

Molts madrilenyos deyan tot presenciant la gran parada que 'n Prim.... va passar en Madrid :

— Sembla un somni, una ilusió.

— Donchs sapigan , respongué un altre qu' es un fet real y positiu.

Are si 's posa la llibertat de cults, diu que haurém de abolir aquella frase catalana que diu: la rahó ab un moro.

En Madrid ha corregut un paper dient que per un plebiscit debia nombrarse emperador a don Joan Prim, ab lo nom de Joan I, Emperador.

També circulaban per Madrid , unas targetas recomenant la candidatura de don Ramon Cabreira para rey de Espanya.

A nosaltres tant se 'ns endonaria una cosa com una altra de aquestas dues , perque no 'n volem cap. Lo que n' estranyem , que recordantse tant los castellans dels catalans pera proposar rey de Espanya , no hajan anat á cercarne cap á la redacció del Brusí.

Lo Gat de mar, es un drama en tres actes y un prólech , que en los primers actes té alguna cosa que fa riurer. Lo desempenyo signé digne de aplauso , sobre tot per part dels senyors Fontova

y Soler. Per la senyoreta Pi es massa pesat lo paper de protagonista ; l' autor ja podia coneixer que aquell no era paper per una dama jove.

Al final del primer acte fou cridat l' autor en escena , que no tardá en presentarshi la primera vegada de alsar lo teló.

Lo senyor Mola y Martinez, liberal ab eua y redactor del diari de Barcelona, es comandant general dels somatents de l' alta montanya de Catalunya y s' interessa tan per la seguritat dels liberals de la montanya que apesar de haber desarmat la junta revolucionaria de Monistrol tots los individuos d' aquell poble conegeuts per carlistas, continuan sent ells armats, y 'ls bons liberals qu' han suferit sempre en las anteriors dominacions dels moderats ben conegeuts del Sr. Mola, han de contemplar ab tota calma com aquells conspiran contra l' actual ordre de cosas y exposats á que 'l dia menos pensat ne fassin una de las sebas.

Es de advertir que dits carlistas son monarquichs.

Si 'l Diari de Barcelona hagués estat en Madrid diumenes passats, diria que una reunió numerosa de joves de poca edat y obrers de fora, havia fet una manifestació en pro de la República federal. En lo pas que anem, l' Espany abiat serà composta sols de joves y obrers y redactors del Brusí. Viva la República federal!

Lo colossal monument que la Fransa ha aixecat á Baudin, es l' oposició que hi ha fet Napoleón III. Y que aquet monument no 'l gastará la ma dels segles, ni l' endorrocàr lo pes del temps ! Es clá: s' ha fet ab materials despresos del trono de sa magestad cesárea !

y nostra sollicitut. Avuy se complau en oblidar sa venjansa... Tingam memoria per ella y per nosaltres. Salvémla ara... després ja 'ns donarà las gracias.

Las paraules de la Cataniesa lligaren al moment totes las opinions. La conferència oberta espontàneament per Felipa durà una hora poch mes ó menys, y 's decidi per unanimitat que havia arribat lo moment de la venjansa, y que era precis, pera satisfer las justas repulsions del poble, no esperar la coronació, que seria sens duple la senyal de totes las usurpacions de fray Angel y de una terrible reacció.

Ja feya alguns días que 's tractaba de una partida de cassa que l' endemà debia efectuarse en un immens bosch situat a poca distància de Nàpols. A la tornada, Andreu debia passar la nit en lo monastir de Aversa. Los conjurats no necessitaren parlar mes pera compéndrerase; y encara que estaban units per un empenyo tacit solsament, pot dirse que en aquesta reunió improvisada las condicions del crim foren definitivament resoltas.

Encara no s' havia acabat la deliberació, cuan las campanas, que no habian tocat mentras s' oia la missa, comensaren á brandar. Aquesta era la senyal de la tornada al Castell-Nou. Los partidaris de Joana se despediren al moment fins á la nit.

Una concurrencia extraordinaria accompanyá als dos esposos desde l' iglesia de Santa Clara fins á la residència real. Lo poble veia en la reconciliació pública de Andreu y de Joana la penyora segura de unió y de pau pera l' esdevenir, y 'l poble omplia l'aire ab sos aplausos.

Arribá la nit, y per primera vegada 's trobaren de frente las grans fraccions que dividian la cort. No obstant, res deixaba entreverer esteriorment aquesta disidència profonda, pero amagada, y fins se verificà entre napolitans y húngaros una especie de fusió espontànea, que 'ls simples espectadors inter-

pretarén en un sentit favorable pera l' esdevenir de Andreu. A proposta de Joana comensaren los jochs, y 's feren venir los músichs de mes nom de la ciutat, que ab sus admirables veus entretinguieren fàcilment las conversacions parcials que s' estableiren en diversos punts de la reunió. En los quatre ànguls de la sala s' hi habian posat taules de joch. Andreu volgué probar fortuna, y prenen un cubilet, cridá al comte Rostang de Leonella, un dels amichs mes sollicits de Joana.

Entretant, fray Angel, replegat en un racó, exàminava á la sombra de sa caputxa, com desde 'l fons de un santuari impenetrable, tots los personatges de continent inquiet, d'uptós; y Joana, ja fos per distréurerse, ja perqué volgués evitar las miradas obstinadas del dominich, havia tret de un magnífich cuixinet varis capdells de seda y de fil d'or, y s' havia posat á treballar ab una singular aplicació.

Andreu va pèdrer; y com era dolent jugador, llençà son cubilet sobre la taula ab una esclamació de impaciencia, sorprendent al comte de Leonella l' estrany comportament de son adversari. Pero aquet adversari era 'l rey, y Rostang cregué que debia inclinarse ab mostres de gran pesar. Ab tot, pel front de Andreu s' estengué un núvol de tristesa, y allunyantse del comte li tirà una mirada de asorament, com si hagués temut que l' èxit de sus jugades de daus fos un auguri siniestre. Prompte també experimentà una emoció igualment indigna de ell, y dirigintse á tots:

— Crech senyors , digué , que fariam bé en separarnos. Ja sabeu que demà es la cassera, cual plan gegantesch nos ocupa fa mes de quinze dias. Que tots siguem puntuals. En cuant á las damas de la reina, espero trobarlas á la nit en lo castell de Aversa, abont pensem anar á dormir.

— ¡ Tots ! ¡ Al castell de Aversa ! repetí á una veu la multitud.